

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ/
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Σάββατο 12 Απριλίου 2025

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Α1.¹ Ο συντάκτης του Κειμένου 1 καταγράφει προϋποθέσεις, ώστε οι πολίτες να εμπιστευτούν τον θεσμό της δικαιοσύνης. Η τελευταία οφείλει να αποδεικνύει την ανιδιοτελή της λειτουργία, αμυνόμενη στις πιέσεις των ισχυρών και καταδικάζοντας όσους παραβιάζουν τους κανόνες δικαίου, ακόμα κι αν αυτοί κατέχουν κάποιο υψηλό αξίωμα. Επιπλέον, η αμεσότητα και η αποτελεσματικότητα στη διεξαγωγή ερευνών και στην περισυλλογή δεδομένων, παράλληλα με την ευσυνειδησία και την ηθική ακεραιότητα των δικαστικών λειτουργών αποτελούν απαραίτητες συνιστώσες για την αποκατάσταση του κοινού περί δικαίου αισθήματος. (80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Β1.² α. Σωστό (§1 «θα πρέπει να στοιχειοθετήσουν... το παράπονό τους»).

β. Λάθος (§3 «Η σκέψη, όμως, ότι... είναι απατηλή»).

γ. Σωστό (§2 «Η επιθυμία... για ευτυχία»).

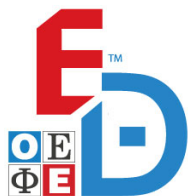
δ. Λάθος (§2 «Και καθώς... μέσα στην κοινωνία»).

ε. Σωστό (§ 4 «Πιο συγκεκριμένα,... ευτυχία όλων»).

¹ Οδηγίες διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γ' τάξης Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2024- 2025 (βλ. Δραστηριότητες κατανόησης κειμένου κι Ενδεικτικές εκφωνήσεις).

² Ο.π. (βλ. Ενδεικτικές εκφωνήσεις ερωτημάτων για το 2ο θέμα).

³ ΔΕΝ ζητείται τεκμηρίωση με αναφορές στο κείμενο αλλά δίνονται για τη διευκόλυνση των διδασκόντων.

B2.α.⁴ Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο συντάκτης χρησιμοποιεί διαδοχική **υπόταξη**, εφόσον συνδέονται περισσότερες από δύο διαφορετικές μεταξύ τους προτάσεις, με τη χρήση υποτακτικών συνδέσμων («γιατί, πως») και της αναφορικής αντωνυμίας («για το οποίο»). Με την επιλογή αυτή ο συντάκτης αποσκοπεί να αναδείξει τις λογικές σχέσεις ανάμεσα στα νοήματα των προτάσεων, επισημαίνοντας γιατί η δικαιοσύνη παραμένει διαχρονικό ζητούμενο για την κοινωνία και τους στοχαστές της. Με τη διαδοχική υπόταξη ο συντάκτης επιδιώκει να καταστήσει το ύφος επίσημο και σύνθετο, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα την ικανότητά του να χειρίζεται τον λόγο.

B2.β.⁵ Ο συντάκτης εκφράζει τη βεβαιότητά του ότι δεν μπορεί να υπάρξει δίκαιη κοινωνική τάξη, όταν δεν εξασφαλίζεται η ευτυχία για όλους, χρησιμοποιώντας **οριστική έγκλιση και χρόνο μέλλοντα** («δεν θα λύσει»). Η βεβαιότητά του ενισχύεται εμφανώς με τη **χρήση βεβαιωτικών φράσεων** («είναι προφανές, είναι αναπόφευκτο») και του **επιρρήματος** («αναπόφευκτα»). Ταυτόχρονα, ο συντάκτης επιλέγει να χρησιμοποιήσει τη **γλώσσα αναφορικά** και να γράψει σε **γ' ενικό ρηματικό πρόσωπο** («ό, τι αντιλαμβάνεται ο καθένας») καθιστώντας το ύφος του κειμένου τυπικό, σοβαρό κι απρόσωπο, οπότε δεν αφήνει περιθώρια υποκειμενισμού. Τέλος, με τη χρήση του **αιτιολογικού συνδέσμου** («γιατί») παραθέτει επιχείρημα, προκειμένου να πείσει τον αναγνώστη για τη θέση του επικαλούμενος τη λογική του.

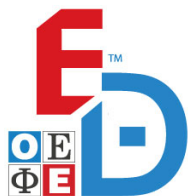
(Ζητήθηκαν 3 γλωσσικές επιλογές).

B3.⁶ Με το ερώτημα «Αν η σχέση μας με τον θεσμό της Δικαιοσύνης είναι αμετάκλητα καταδικασμένη, αν η Δικαιοσύνη δεν μεταρρυθμίζεται προς το θεσμικά αποτελεσματικότερο, τότε τι μας απομένει;» ο συντάκτης του κειμένου 1 ολοκληρώνει

⁴ Χατζησαββίδης Σ., Χατζησαββίδου Αθανασία, Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α', Β', Γ' Γυμνασίου, Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σ.146

⁵ «Εμείς και οι άλλοι...» Δίκτυο Κειμένων- Φάκελος Υλικού, Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου 2019, Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σ.173

⁶ Τσολάκης Χ., Αδαλόγλου Κ., Δανιήλ Α., Ζερβού Ι., Λάππα Ε., Τάνης Δ., Έκφραση- Έκθεση (τεύχος Γ'), Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «Διοφάντος», σ. 109

το κείμενό του επιδιώκοντας να παρακινήσει έμμεσα τον αναγνώστη να επιβεβαιώσει την άποψή του αναφορικά με τη σημασία που έχει για τον άνθρωπο η εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη. Παράλληλα, με το συγκεκριμένο ερώτημα, το οποίο είναι ρητορικό, επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη, να τον πείσει για την άποψή του κάνοντας επίκληση στο συναίσθημά του. (προτεινόμενη βαθμολόγηση: 04 μονάδες)

Με το ερώτημα «Τι είναι δικαιοσύνη;» στον πρόλογο του κειμένου 2, ο συντάκτης παρουσιάζει το θέμα του κειμένου, προσελκύοντας το ενδιαφέρον του αναγνώστη, ώστε να συνεχίσει την ανάγνωση. Πρόθεσή του, επίσης, είναι να διεγείρει τον προβληματισμό του αναγνώστη, αναφορικά με τη φύση της δικαιοσύνης. (προτεινόμενη βαθμολόγηση: 04 μονάδες)

Και στις δύο περιπτώσεις, τα ερωτήματα προσδίδουν στον λόγο ζωντάνια και παραστατικότητα καθιστώντας το ύφος άμεσο. (προτεινόμενη βαθμολόγηση: 02 μονάδες)

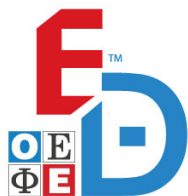
ΘΕΜΑ Γ⁷

Γ1.⁸ Το ποιητικό υποκείμενο εκλιπαρεί τον Θεό για δικαιοσύνη, εστώ λίγη, «τόση δα». Το αίτημά του δικαιολογείται λαμβάνοντας υπόψη την κατάστασή του, όπως την παρουσιάζει με τη χρήση **α' ενικού ρηματικού προσώπου** («είμαι»), που προσδίδει στο ποίημα προσωπικό ύφος, αμεσότητα κι εξομολογητικό χαρακτήρα. Για να παρουσιάσει την κατάστασή του χρησιμοποιεί καταρχάς τα αξιολογικά **επίθετα** «φτηνός, φριχτός, φτωχός», ενώ η **επανάληψη** καθενός από αυτά κι η χρήση του **επιρρήματος** «πολύ» επιτείνει την τραγικότητα στην οποία έχει περιέλθει. Αναλυτικότερα, παραδέχεται ότι δεν έχει αυτοεκτίμηση κι ούτε ηθικές αναστολές («φτηνός»), οπότε χωρίς σημαντικό αντίτιμο («ψίχουλα») καθίσταται έρμαιο των

⁷ Λογοτεχνία, Φάκελος Υλικού-Δίκτυα κειμένων, Υ.ΠΑΙ.Θ./ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». σ. 194- 196 (γλωσσικές επιλογές, ερμηνευτικό σχόλιο, κειμενικοί δείκτες).

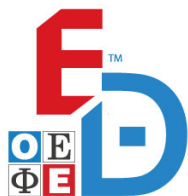
Ι. Παρίσης, Ν. Παρίσης, Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων, Υ.ΠΑΙ.Θ. /ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» (για τα σχήματα λόγου).

⁸ Σημ. Η απάντηση είναι ενδεικτική και δίνεται για αξιοποίηση στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης, γι' αυτό και δεν τηρήθηκε το όριο των λέξεων που ζητείται. Οι μαθητές κλήθηκαν να εντάξουν στο ερμηνευτικό τους σχόλιο μόνο τρεις (3) κειμενικούς δείκτες.

άλλων. Μάλιστα, έχει επίγνωση της ευθύνης που φέρει για τη χειραγώγηση και την ένδειά του και την αναλαμβάνει απευθυνόμενος σε εκείνους που τον καταδυναστεύουν με **β' πληθυντικό πρόσωπο** («την καταδίκη σας αξίζω») που καθιστά το ύφος διαλογικό και ζωντανό. Γι' αυτό, χαρακτηρίζει τον εαυτό του «φριχτό» μια και δεν προσπαθεί να βελτιώσει τη ζωή του, είναι «φτωχός», ενώ με τη χρήση **οριστικής μέλλοντα** εκφράζει τη βεβαιότητά του ότι «δεν θα βρεθεί ποτέ γιατρός» για την κατάστασή του, την οποία **μεταφορικά** χαρακτηρίζει «αρρώστια», προκειμένου να αποδώσει παραστατικά τη νοσηρότητα που βιώνει. Μπροστά στα συμφέροντα και την πυγμή των ισχυρών νιώθει εξαιρετικά «μικρός» και μάλιστα θεωρεί ότι φαντάζει ελάχιστος στα μάτια του Θεού και των ισχυρών, όπως γίνεται αντιληπτό από τον **συγκριτικό βαθμό** («πιο μικρός»). Αυτή η οπτική μετριάζει κάπως τις ενοχές του κι, όπως δεν μπορεί να ορθώσει το ανάστημά του, αναγκάζεται να «αντέχει». Βέβαια, τα συναισθήματά του μοιάζουν αντιφατικά, όπως καταλαβαίνουμε από την **αντίθεση** «νεκρός- ζεστός». Από τη μια, δηλαδή, είναι παραιτημένος από κάθε διεκδίκηση κι από την άλλη νιώθει «ζεστός», είναι θυμωμένος κι έτοιμος να αγωνιστεί, για να κερδίσει όσα δικαιούται. Μάλιστα, η **κλιμάκωση** «ζεστός, πολύ ζεστός, καυτός» προσδίδει ένταση στα συναισθήματά του. Ως εκ τούτου, απευθύνεται στον Θεό, ως παντεπόπτη, για να καταγγείλει την ανισότητα που υπάρχει στη γη («δεν είναι όλα... μοιρασμένα») και να Τον παρακαλέσει να αποκαταστήσει την κοινωνική αδικία, αφού ο ίδιος αδυνατεί να το πράξει για τον εαυτό του.

Η παράκληση του ποιητικού υποκειμένου -την οποία θεωρώ δικαιολογημένη- μου προκαλεί θλίψη και ταυτόχρονα θυμό. Στεναχωριέμαι για την κατάσταση που βιώνουν αναρίθμητοι σύγχρονοι άνθρωποι μας, οι οποίοι δεν μπορούν να ζήσουν αξιοπρεπώς, δεν απολαμβάνουν τα αυτονόητα δικαιώματά τους και δεν έχουν όνειρα για το μέλλον. Οργίζομαι με την πολιτεία που δεν μεριμνά, όπως θα έπρεπε, για να τη διασφάλιση της ισότητας στην κοινωνία και με τους «ισχυρούς» του κόσμου, που απομυζούν τους αδύναμους, για να υπηρετήσουν τα συμφέροντά τους και νιώθω απογοήτευση που επικρατεί η ιδιοτέλεια κι ο αμοραλισμός αντί για την αλληλεγγύη και την ανθρωπιά.

ΘΕΜΑ Δ⁹**Δ1¹⁰**. Κειμενικό Είδος: Επιχειρηματολογία

Τύπος Κειμένου: Ομιλία - Συζήτηση

Ύφος: οικείο, άμεσο, προφορικό. Απαιτείται προσφώνηση, αποφώνηση, επικαιρικός χαρακτήρας, απλό λεξιλόγιο.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαπητοί φίλοι,

τον τελευταίο καιρό γίνεται πολύς λόγος για την ακεραιότητα της δικαιοσύνης στη χώρα μας, ενώ οι πρόσφατες μεγαλειώδεις ειρηνικές συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας ανθρώπων κάθε ηλικίας σε κάθε πόλη ανέδειξαν με τον πλέον επιτακτικό τρόπο την ανάγκη όλων μας για διαφάνεια στην απονομή της. Θεωρώντας, μάλιστα, το ερώτημα αναφορικά με τη φύση της δικαιοσύνης -το οποίο τίθεται στα κείμενα που διαβάσαμε- περισσότερο επίκαιρο από ποτέ, αποφάσισα να παρέμβω στη συζήτηση, προκειμένου να μοιραστώ μαζί σας τον προβληματισμό μου για τους κινδύνους που ελλοχεύουν, όταν γενικεύεται το συναίσθημα της κοινωνικής αδικίας. Ωστόσο, δίχως να εγκλωβιζόμαστε σε αφοριστικές καταγγελίες, οι νέοι οφείλουμε να κινητοποιηθούμε διεκδικώντας ένα κράτος δικαίου στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Αναντίρρητα, όταν σε ένα δημοκρατικό κράτος οι πολίτες αισθάνονται αδικημένοι, οι επιπτώσεις για την κοινωνία και το ίδιο το πολίτευμα είναι εξαιρετικά σοβαρές.

1. Η εμπιστοσύνη μας στους θεσμούς διαταράσσεται: Αν η σχέση πολίτη και θεσμών (δικαστική και πολιτειακή εξουσία) διαρραγεί, το άτομο χάνει τη

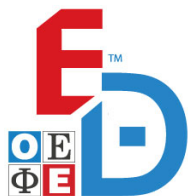
⁹ Οδηγίες διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γ' τάξης Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2024- 2025 (Δραστηριότητες παραγωγής κειμένου).

¹⁰ Τσολάκης Χ., Αδαλόγλου Κ., Δανιήλ Α., Ζερβού Ι., Λάππα Ε., Τάνης Δ., Έκφραση- Έκθεση (τεύχος Γ'), Υ.ΠΑΙ.Θ./ ΙΤΥΕ «Διόφαντος», σ.82

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2025
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Nλ3Γ(α)**

συλλογική του υπόσταση. Η κοινωνική αλληλεγγύη, τα συλλογικά προτάγματα αποκτούν δευτερεύουσα σημασία μέσα του και μετατρέπεται σε ένα ατομικιστικό ον. Απαξιώνει τη συμμετοχή του στα κοινά και ρέπει στην παρανομία, τη διαφθορά και την εγκληματικότητα μιμητικά προς την εικόνα που έχει για τις εξουσίες.

2. Τα δημοκρατικά ήθη διέρχονται κρίση: Διασαλεύονται οι σχέσεις δημοκρατικού κράτους και πολίτη. Το άτομο δεν πιστεύει σε ένα κράτος δικαίου που το προστατεύει και μεριμνά για τη ζωή του. Δεν πρεσβεύει πια τα δικαιώματα κι ούτε ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του, γιατί αισθάνεται ότι και μέρος των πολιτικών ταγών έχει πάψει επίσης να πιστεύει στην ευνομία.
3. Τμήμα των πολιτών οδηγείται σε ιδεολογική σύγχυση ακόμη και ριζοσπαστικοποίηση: Σε αρκετές περιπτώσεις, άλλωστε, όταν οι πολίτες αισθάνονται για μεγάλο χρονικό διάστημα αδικία, μπορεί να οδηγηθούν σε διαμαρτυρίες και εξεγέρσεις. Οι κοινωνικοί αγώνες παίρνουν τη θέση της διπλωματικής οδού και ο αναβρασμός επηρεάζει την εύρυθμη λειτουργία της καθημερινότητας. Την ίδια στιγμή, ακραίες ιδεολογίες, όπως ο εθνικισμός, αποκτούν μεγαλύτερη δημοφιλία. Σε τέτοιες αποσταθεροποιητικές συνθήκες οι πολίτες οδηγούνται σε πλήρη ιδεολογική χάνωση εξομοιώνοντας στο μυαλό τους τα ιδεολογικά ρεύματα και τελικά απαξιώνοντάς τα συνολικά.
4. Η παραγωγικότητα μειώνεται: Ο πολίτης που νιώθει κοινωνικά αδικημένος ματαιώνεται και μειώνεται το κίνητρο για την αποδοτικότητά του. Η εργασιακή ή κοινωνική του αποτυχία χρεώνεται στο «άδικο» και «διεφθαρμένο» κράτος που δεν αφουγκράζεται τα αιτήματά του, γιατί είναι αυτοαναφορικό με τα δικά του. Με άλλα λόγια, ο πολίτης καθίσταται ένα άεργο ον που οι θεσμοί του στερούν την κοινωνική και εργασιακή του ευτυχία.
5. Εντείνονται τα ψυχολογικά προβλήματα: Όταν το συναίσθημα της κοινωνικής αδικίας γίνεται εδραίο στον μέσο πολίτη, μπορεί να τον οδηγήσει σε άγχος, κατάθλιψη, θυμό και χαμηλή αυτοεκτίμηση. Μια δυστοπική θέαση του κόσμου

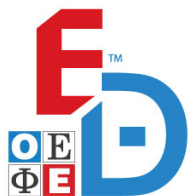

φέρνει νομοτελειακά επιθετικότητα και επιθυμία για εκδίκηση μέσα σε ένα συγκρουσιακό πλαίσιο βίου.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Εάν αναλωθούμε σε θεωρητικές αναλύσεις ή καταφύγουμε σε άγονη αντίδραση, είναι βέβαιο ότι δεν θα αποκαταστήσουμε τη δικαιοσύνη. Τουναντίον, πιστεύω ότι οφείλουμε να εξαντλήσουμε κάθε δημοκρατικό περιθώριο διεκδίκησής της.

1. Χρειάζεται ενεργή συμμετοχή στα κοινά: Η προώθηση θεσμικών αλλαγών μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσα από τη συμμετοχή σε Συμβούλια Νεολαίας των κατά τόπους Δήμων, Επιτροπές πολιτικών κομμάτων και Συλλόγους Φοιτητών. Οι ειρηνικοί κοινωνικοί αγώνες τους πρέπει να αποτελέσουν αιχμή του δόρατος για την άσκηση πίεσης σε κυβερνητικούς φορείς προκειμένου να τελέσουν μεταρρυθμίσεις. Η υποβολή των προτάσεών τους θα γίνουν μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης στο οποίο θα μετέχουν ενεργά.
2. Χρέος κάθε πολίτη είναι η ενημέρωση για τα τεκταινόμενα κι η ευαισθητοποίηση: Η ποιότητα και η ουσία της διεκδίκησής μας, βασίζεται στη γνώση. Προαπαιτούμενο είναι η μελέτη των δικαιωμάτων μας μέσω νομικών πηγών, άρθρων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Πρέπει να συμμετέχουμε σε επιμορφωτικά σεμινάρια, ημερίδες και διαλέξεις από πνευματικούς ανθρώπους και εξειδικευμένους επιστήμονες στα θέματα της δικαιοσύνης και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ανάγνωση σχετικής βιβλιογραφίας και η αποσαφήνιση των ιδεολογικών ρευμάτων θα αυξήσει την πολιτική μας συνειδητοποίηση και θα μας καταστήσει δυσκολότερα χειραγωγήσιμους.
3. Καινοτόμα δράση συνιστά ο εθελοντισμός με τη μορφή του ψηφιακού ακτιβισμού: Η νέα μορφή επικοινωνίας των νέων επιτάσσει την ενημέρωση του κοινού μέσω κοινωνικών δικτύων για αδικίες και παραβιάσεις δικαιωμάτων. Η

μαζικότητα που μπορεί να εκλάβει μια είδηση σήμερα μπορεί λειτουργήσει επικουρικά στη διάδοση τεκμηριωμένων πληροφοριών για την προάσπιση της διαφάνειας. Έτσι, η ανάδειξη τέτοιων κοινωνικών ζητημάτων μπορεί να γίνει μέσα από σύγχρονες πλατφόρμες και με τη χρήση όλων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

4. Οι μαθητές- νέοι, στο πλαίσιο του σχολείου, μπορούμε να καταπολεμήσουμε τη διαφθορά με το προσωπικό μας παράδειγμα και την άρνηση συμμετοχής μας σε άδικες πράξεις, διεκδικώντας δίκαιη μεταχείριση για τους συμμαθητές και τον εαυτό μας και καταγγέλλοντας περιστατικά βίας. Μπορούμε να λάβουμε την πρωτοβουλία στήριξης θυμάτων αδικίας μέσω εθελοντικών δράσεων εξασφαλίζοντας την κοινωνική διασύνδεση των κινητοποιήσεών μας με τοπικές ΜΚΟ. Στο ίδιο πλαίσιο μπορούμε να καλέσουμε πνευματικούς ανθρώπους να μας ενημερώσουν και να μας αφυπνίσουν για σχετικά θέματα.¹¹

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Φίλες και φίλοι,
από τις παρεμβάσεις σας, πριν πάρω τον λόγο, προκύπτει ότι συμφωνούμε στον ρόλο της δικαιοσύνης να προστατεύει τη δημοκρατία και κατ' επέκταση τις ελευθερίες και την ευτυχία μας. Είναι αυτή που μας απαλλάσσει τόσο από το χάος της αναρχίας όσο και από την τυραννία. Γι' αυτό, έχουμε χρέος απέναντι στον εαυτό μας να διεκδικήσουμε την ορθή απονομή δικαιοσύνης και τη διαμόρφωση μιας πιο δίκαιης κοινωνίας, όπως μας αξίζει.

Σας ευχαριστώ.

¹¹ Η επιχειρηματολογία που δίνεται σε κάθε ζητούμενο είναι ενδεικτική και δίνεται για αξιοποίηση στο πλαίσιο του μαθήματος. Σε κάθε περίπτωση αναμένεται ο εξεταζόμενος να αναπτύξει εξίσου τα δύο ζητούμενα.